

Klimat- och näringslivsdepartementetNaturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Uppdrag till Naturvårdsverket att föreslå vissa kompletteringar till betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess

Regeringens beslut

Regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag på lämpliga tröskelvärden för de verksamheter och åtgärder som Miljötillståndsutredningen i betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess (SOU 2024:98) föreslår ska omfattas av granskningsplikt, med undantag för vattenverksamheter. Naturvårdsverket ska även göra en analys av hur förslagen påverkar tillsynen enligt miljöbalken och se över fördelningen av tillsynsansvaret mellan länsstyrelsen och kommunen. Dessutom ska Naturvårdsverket se över förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Naturvårdsverket ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från relevanta myndigheter såsom länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten Statens jordbruksverk och Statskontoret. Naturvårdsverket ska även ha dialog med berörda branschorganisationer och andra relevanta aktörer. Havs- och vattenmyndigheten och Statens jordbruksverk ska bidra med kompetens inom sina ansvarsområden.

Redovisningen ska innehålla en konsekvensutredning i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. I de fall myndigheten föreslår att kraven ska gå längre än EU-rätten kräver ska det redovisas särskilt med en beskrivning av vilka konsekvenser det medför för samhällets aktörer.

Naturvårdsverket ska löpande informera Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Naturvårdsverket ska senast den 1 juli 2027 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Närmare om uppdraget

Uppdraget om att ta fram lämpliga tröskelvärden för granskningspliktiga verksamheter

I Miljötillståndsutredningens betänkande SOU 2024:98 finns förslag om bl.a. ny granskningsplikt och ändringar i dagens tillstånds- och anmälningsplikt. Förslagen speglar de krav som finns i bilagor till bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Utöver detta finns krav i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv som innebär att verksamhetsutövare som har för avsikt att behandla avfall ska inneha ett tillstånd.

I vissa delar ger EU-rätten medlemsstaterna en möjlighet att på förhand fastställa kriterier och tröskelvärden avseende de verksamheter och åtgärder som alltid ska bedömas medföra betydande miljöpåverkan respektive de verksamheter och åtgärder som ska bedömas inte medföra en betydande miljöpåverkan. I dag finns sådana tröskelvärden för vissa verksamheter och åtgärder bl.a. i miljöprövningsförordningen (2013:251). Dessa tröskelvärden behöver justeras och i delar ses över med anledning av förslagen till nya verksamhetsbeskrivningar i Miljötillståndsutredningens betänkande.

Naturvårdsverket ska mot denna bakgrund

- 1 ta fram nedre tröskelvärden för de verksamheter och åtgärder som Miljötillståndsutredningen föreslår ska omfattas av granskningsplikt, med undantag för vattenverksamheter, och
- 2 granska Miljötillståndsutredningens förslag på verksamhetskoder och verksamhetsbeskrivningar, och föreslå vid behov de ändringar som behövs för att säkerställa att dessa blir tydliga.

Vid framtagandet av tröskelvärden ska de kriterier som finns i MKB-direktivets bilaga 3 beaktas.

Uppdraget om en översyn av miljötillsynsförordningen och tillsynsmyndighetens uppgifter

I SOU 2024:98 finns förslag om bl.a. nya provningsnivåer och en mer renodlad tillståndsprövning där vissa frågor föreslås flyttas till miljötillsynen. Utredningen bedömer att det finns skäl att se över miljötillsynsförordningen (2011:13) och fördelningen av ansvaret för tillsyn mellan tillsynsmyndigheterna. Förslagen om nya provningsnivåer medför bl.a. att indelningen av verksamheter i miljöprovningsförordningen inte kommer att stämma överens med fördelningen av ansvaret för tillsyn mellan myndigheter i miljötillsynsförordningen. En mer flexibel, effektiv och förutsebar miljöprovning bedöms också förutsätta en väl fungerande tillsyn.

Det är viktigt att hela kedjan med miljöprovning och tillsyn fungerar effektivt för att möta den pågående industriomställningen. Förändringar i en del av kedjan kan påverka andra delar. Vid sidan av reformeringen av miljöprovningen pågår annat arbete som kan medföra konsekvenser för miljötillsynen. Flera nya EU-rättsakter ställer detaljerade krav på sanktioner och nya former av sanktionsbestämmelser som kan påverka arbetet med miljöanktionsavgifter. I betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan (SOU 2025:64) lämnas förslag om ett förstatligande av livsmedelstillsynen, vilket kan få konsekvenser även för den kommunala miljötillsynen. Inom avfallsområdet har även fördelningen av tillsynsansvar mellan kommuner och länsstyrelser ifrågasatts (prop. 2025/26:108). Det finns därför skäl att göra en samlad analys av tillsynens förutsättningar och ansvarsfördelningen av tillsynen mellan länsstyrelsen och kommunen enligt miljöbalken.

I genomförandet av uppdraget ska hänsyn tas till länsstyrelsernas förutsättningar att utföra sina uppgifter och hur förändringar påverkar angränsande ansvarsområden. Det ska även beaktas att tillsynen främjar ett förebyggande av avfallsbrottslighet.

Naturvårdsverket ska mot denna bakgrund

- 1 anpassa strukturen i och uppdatera miljötillsynsförordningen så att den stämmer överens med Miljötillståndsutredningens förslag till ny

- indelning av miljöprövningspliktiga verksamheter och åtgärder, med hänsyn tagen till resultatet av uppdraget om tröskelvärden,
- 2 ta ställning till om fördelningen av ansvar för tillsynen mellan länsstyrelsen och kommunen enligt miljöbalken bör ändras,
 - 3 ta ställning till om möjligheten att överlåta viss tillsyn till kommunala nämnder ska tas bort samt om redan överlåten tillsyn avseende vissa kategorier av tillsynsobjekt bör återkallas, och vid behov föreslå ändringar eller förtydliganden av de kriterier som ska gälla för överlåtelse av tillsyn,
 - 4 överväga om bestämmelserna om behovsutredning, tillsynsplan och resurser bör ändras för att säkerställa att tillsynsmyndigheterna avsätter tillräckliga resurser för arbetet med omprövning enligt 24 kap. 5 § miljöbalken, och
 - 5 föreslå andra följdändringar som behöver göras i miljötillsynsförordningen med anledning av förslagen i Miljötillståndsutredningens betänkande.

Uppdraget om en översyn av förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

I SOU 2024:98 finns också förslag som medför att förordningen om avgifter för prövning och tillsyn behöver ses över. I betänkandet föreslås bl.a. en annan indelning av verksamheter och åtgärder än den som finns i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn, en ny prövningsorganisation där ansvaret för prövning och tillsyn inte följs åt på det sätt som förutsätts i vissa kapitel i förordningen. Utredningen bedömer också att dagens avgiftsnivåer behöver ses över för att täcka kostnaderna för prövning och tillsyn.

Statskontoret och Naturvårdsverket har lämnat förslag på nya avgifter för prövning och tillsyn (Statskontorets uppdrag 2020:23, Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken och Naturvårdsverkets regeringsuppdrag den 28 mars 2022 Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken, NV-04185-20). Förslagen behöver ses över och anpassas till förslagen i betänkandet och för att säkerställa en tillräcklig finansiering av myndigheternas arbete i det nya systemet.

Naturvårdsverket ska mot denna bakgrund

1. anpassa förordningen om avgifter för prövning och tillsyn så att den överensstämmer med den indelning av verksamheter som föreslås i betänkandet och enligt slutsatserna i uppdraget om tröskelvärden, och
2. anpassa tidigare lämnade förslag om nya avgifter för prövning och tillsyn och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för de verksamheter som avses i 2, 3 och 7 kap. förordningen om avgifter för prövning och tillsyn till förslagen i betänkandet.

I uppdraget ingår inte att lämna förslag om kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdverket ska vid genomförandet av uppdraget utgå ifrån de remissynpunkter som ligger till grund för Statskontorets och Naturvårdsverkets förslag till ändringar i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn, vilket bl.a. innebär att avgifter för miljöprövning, miljötillsyn och omprövning ska vara skilda.

Bakgrund

Den 21 januari 2025 överlämnade Miljötillståndsutredningen betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Utredningen identifierade flera frågor som behöver utredas vidare för att genomföra förslagen om bland annat ny tillstånds- och granskningsplikt. Det handlar bland annat om att verksamheterna behöver indelas i nya prövningsspår så att de motsvarar EU-rättens krav, hur tillsynen ska anpassas till en mer effektiv tillståndsprövning där vissa frågor ska flyttas till miljötillsynen och hur förordningen om avgifter för prövning och tillsyn ska anpassas till det nya systemet.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Julia Jourak

Kopia till

Finansdepartementet/BA, IEA SI, OFA

Klimat- och näringslivsdepartementet/CKS, NM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/DL, JL

Havs- och vattenmyndigheten

Länsstyrelserna

Statens jordbruksverk

Statskontoret